

30. 4. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Troška statistiky a troška nejistoty

Nevládní organizace Transparency International vydala v prosinci loňského roku obsáhlý zajímavý materiál s názvem „Studie národní integrity“.[1] Jak k tomu samotná organizace uvádí, tato studie se zaměřila na výzkum a hodnocení všech základních složek státu, které jsou nezbytné pro efektivní protikorupční politiku. Jejich seznam však nezahrnul pouze exekutivu, legislativu, soudnictví, veřejný sektor a hlavní dohledové instituce (např. Nejvyšší kontrolní úřad, ombudsman), ale také politické strany, média, občanskou společnost, a dokonce i podnikatelský sektor.

Uvedená studie, na základě rozsáhlého shromažďování a hodnocení podkladových materiálů, průřezovým způsobem popsala způsob fungování (ale i nefungování) uvedených institutů a oblastí. Zabývala se přitom nejenom jejich funkční způsobilostí, ale také systémy jejich správy, řízení a regulace - včetně té míry, kterou přispívají k celkové integritě systému.

Z hlediska fungování podnikatelského sektoru studie zhodnotila také míru ochoty uveřejňovat informace týkající se obchodních společností. Přitom mj. využila informaci o tom, že celých 83 % obchodních společností k září 2010 nesplnilo povinnost uložit výsledky hospodaření do obchodního rejstříku (jako zdroj byl použit článek společensko-ekonomického týdeníku „Profit“ ze dne 15. září 2010).

Situace se od té doby k lepšímu patrně příliš nezměnila. Firmy se stále obávají zneužití informací o svém „finančním zdraví“ ze strany konkurence a současně vědí, že praktická vymahatelnost této jejich povinnosti je stále ještě nízká. Podle statistických údajů registru ekonomických subjektů existovalo k 31. prosinci 2011 celkem 365 293 obchodních společností všeho druhu, takže celkový počet „neplničů“ opravdu není malý.

Zdaleka se přitom však nejedná jenom o účetní závěrku, takže skutečný počet viníků může být ještě daleko větší. Listiny, které mají být zakládány do sbírky listin, jsou vyjmenovány v ustanovení § 38i zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, a není jich opravdu málo. Jedná se zejména o zakladatelské dokumenty všeho druhu a o jejich pozdější změny, rozhodnutí o volbě nebo jmenování a ukončení funkce osob, které jsou statutárním orgánem, likvidátorem, insolvenčním správcem anebo vedoucím organizační složky podniku, dále se jedná také o výroční zprávy, rozhodnutí o zrušení právnické osoby, projekty fúzí, změny právních forem obchodních společností, znalecké posudky k ocenění nepeněžitých vkladů a mnohé další.

Podle ustanovení § 38k zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, je podnikatel zapsán v

obchodním rejstříku povinen dodat dokumenty do sbírky listin bezodkladně. Pokud se jedná o zveřejnění účetní závěrky a výroční zprávy, podle § 21a zákona č. [563/1991](#) Sb., o účetnictví, účetní jednotky zveřejňují účetní závěrku i výroční zprávu po jejich ověření auditorem a po schválení k tomu příslušným orgánem podle zvláštních právních předpisů ve lhůtě do 30 dnů od splnění obou uvedených podmínek, pokud zvláštní právní předpisy nestanoví lhůtu jinou, nejpozději však do konce bezprostředně následujícího účetního období, bez ohledu na to, zda byly tyto účetní záznamy uvedeným způsobem schváleny.

Chybějící údaje o hospodaření (ale nejenom o něm) znemožňují základní prověrku ze strany obchodních partnerů a zvyšují tak mimo jiné i riziko, že protistrana transakce nebude schopna splnit své finanční závazky. Zvýšení tlaku na plnění povinností ze strany obchodních společností by vedlo nejenom ke zvýšení transparentnosti a věrohodnosti naší podnikatelské sféry, ale mělo by za následek také nezanedbatelný příspěvek do státní pokladny. Neplnění uvedených povinností může totiž být ze strany státu postihováno rovnou několika způsoby.

Podle **§ 37 odst. 2 písm. zákona č. [563/1991](#) Sb., o účetnictví**, může být uložena pokuta až do výše 3 % hodnoty aktiv celkem té účetní jednotce, která nezveřejní konsolidovanou účetní závěrku nebo konsolidovanou výroční zprávu.

Podle **§ 200de zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád**, předseda senátu může mj. uložit pořádkovou pokutu podnikateli tehdy, jestliže neuposlechl výzvy soudu, aby mu předložil listiny, které podle zvláštních právních předpisů náleží do sbírky listin. Pořádkovou pokutu lze uložit až do výše 20 000 Kč.

Konečně podle **§ 24 odst. 2 zákona č. [200/1990](#) Sb., o přestupcích**, může být uložena pokuta až do výše 50 000 Kč tomu, kdo porušil povinnost podat návrh na zápis, změnu nebo výmaz zápisu v obchodním rejstříku nebo uložit listinu do sbírky listin.

Nesplnění povinností tohoto druhu však může být za určitých okolností dokonce i trestným činem. Skutková podstata trestného činu Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, může totiž spočívat i v tom, že subjekt neuloží listinu do sbírky listin, ač je k tomu podle zákona nebo smlouvy povinen, a jiného tím současně ohrozí nebo omezí na jeho právech (např. své věřitele z hlediska jejich schopností a možností vymáhat dlužné pohledávky).

Jedná se přitom o tzv. „přičitatelný“ trestný čin, kterého se mohou od 1. ledna 2012 dopustit i všechny právnické osoby podléhající režimu zákona č. [418/2012](#) Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Pokud se jedná o dosavadní míru výskytu tohoto trestného činu, pak podle Zprávy Ministerstva vnitra České republiky o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2010 bylo v tomto období zaregistrováno 246 takových případů, z toho bylo objasněno 173.

Jak již bylo shora uvedeno, za neplnění příslušných evidenčních a informačních povinností hrozí obchodním společnostem několik typů správního postihu. V případě trestněprávních následků zde však současně hrozí i možnost určité konkurence postihu správního s postihem trestněprávním, což současně poukazuje na jeden obecný problém.

Podle § 28 odst. 1 zákona č. [418/2012](#) Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, zahájení trestního stíhání proti právnické osobě brání tomu, aby o témže skutku proti téže právnické osobě probíhalo řízení o správním deliktu (otázka je, jak se to příslušný správní orgán dozví).

Podle § 28 odst. 2 stejného zákona nelze zahájit trestní stíhání proti právnické osobě, a bylo-li již

zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, jestliže dřívější řízení pro týž skutek proti téže právnické osobě skončilo pravomocným rozhodnutím o správním deliktu a toto rozhodnutí nebylo zrušeno.

Zákonodárce specifikoval tyto situace pravděpodobně s vědomím toho, že právnické osoby mohou být podle stávající právní úpravy postihovány pro širokou škálu různých správních deliktů, a snažil se proto situaci možných nežádoucích souběhů a kolizí řešit.

Bohužel však přitom byla opomenuta situace, kdy proti právnické osobě řízení pro nějaký druh správního deliktu teprve probíhá a orgán činný v trestním řízení (opět - pokud se o tom vůbec dozví) by v této situaci měl teprve rozhodnout o tom, zda sám ještě zahájí její trestní stíhání pro týž skutek anebo ne.

Takové rozhodování nemusí být jednoduché už proto, že i správní postihy obchodních společností mohou být v některých případech velmi citelné. Například na základě ustanovení § 125a odst. 1 písm. b) zákona č. [254/2001](#) Sb., vodní zákon, může Česká inspekce životního prostředí uložit pokutu až ve výši 5 milionů Kč. Jaká forma řízení by měla mít přednost a proč?

Bohužel se tedy zdá, že v případě právnických osob (v praxi nejspíše obchodních společností všeho druhu) může docházet k určitým kolizím trestního a správního řízení, což však k pocitu jejich právní jistoty určitě nepřispívá.

JUDr. Jan Vidrna
advokát

[Advokátní kancelář Dáňa, Pergl & Partneri](#)

Na Ořechovce 580/4
162 00 Praha 6 - Střešovice

Tel.: +420 224 232 611
Fax: +420 233 313 067
e-mail: akdpp@akdpp.cz

[1] Dostupné na [www >>> zde](#).

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních – hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)